

Strategia Națională a Educației parentale. Cine schimbă societatea românească și în ce direcție ? Cu ce costuri ?

Cătălin Zamfir

Ministerul educației... a lansat o dezbatere publică pe un proiect de *Strategie Națională de educație parentală*, care urmează să fie adoptat prin lege.

Ideea pare simplă: se introduce o nouă profesie/ ocupație, de *educator parental*; se creează un sistem național de educatori parentali; aceștia vor educa pe părinți și părinții vor educa pe copii.

Academia a fost solicitată să-și formuleze un punct de vedere.

Prima mea reacție a fost de mirare. **De ce Academia ?** Proiectul conține probleme tehnice de politică socială/ educațională. S-ar fi putut solicita în primul rând opinia institutelor de specialitate, de ce nu și al Institutului de Calitate a Vieții, specializat în politici sociale. Dar nu s-a făcut.

Dar atunci, **de ce Academia ?** Citind cu mai multă atenție, devine clar.

Dacă din nebagare de seamă Academia ar fi dat un suport "de politețe" proiectului, ea ar fi susținut public o întreagă viziune asupra a **ce este familia actuală** și a unui **program de schimbare social-culturală a României**.

Conducerea Academiei a reacționat corect nu la detaliile proiectului, ci la intenția ascunsă a acestuia.

Problema gravă este inclusă nu atât în textul strategiei, ci în expunerea de motive care conține cheia întregului proiect.

Deci, să clarificăm problema politică al Strategiei.

1. Ce mesaj vor promova noii specialiști în educație parentală ? Ne așteptam ca *acești noi specialiști să ajute părinții să soluționeze variatele probleme curente ale relației cu copii*. Nu acesta este însă obiectivul strategiei, ci schimbarea întregului mod de gândire al populației¹: să "promoveze noile ideologii" (nu e clar care), să "schimbe mentalitățile conservatoare" (nu e clar care), să promoveze "un sistem de valori ale familiilor ce trebuie regândit în contextul unor informații noi" (care valori și care informații ?).

Strategia se fundează pe ideea că problema centrală este că suntem dominați de un mod de gândire conservator, tradițional, prizonieri ai "idealizării familiei tradiționale, pe care o consideră o formă perfectă de organizare"; dar modelul "familiei tradiționale" este complet depășit și trebuie urgent eliminat din mentalitatea noastră.

Ce este **modelul "tradițional" de familie** care ar trebui urgent eliminat ? Strategia nu-l definește. Dar putem presupune: familia așa cum este ea cristalizată într-o lungă istorie a umanității. Acest model trebuie eliminat ? Hm ! În toate țările actuale, această familie este considerată o formă socială, psihologică și economică de viață a oamenilor care trebuie să fie

¹ Cu ghilimele citez mereu din Strategie.

susținută și sprijinită. Pretutindeni această familie ia o formă juridică clară. Toate țările au politici sociale speciale de susținere a acestei familii.

Acest model "tradițional de familie" trebuie înlocuit, dar cu ce ? Strategia nu se precizează cum ar arăta o familie opusă celei "tradiționale" și care ar trebui ea promovată în locul celeilalte.

2. Cine va promova această schimbare fundamentală de mentalitate și, implicit, a întregii organizări a societății ? Și care vor fi mecanismele acestei schimbări ?

"Noul specialist" formează pe educatorii parentali; aceștia vor schimba mentalitatea părinților și părinții vor forma o nouă mentalitate a copiilor. Se realizează astfel o schimbare social-culturală profundă a întregii societăți: dispar iluziile conservatoare în familia tradițională și sunt înlocuite cu o nouă viziune.

Dar noul mod de gândire de unde vine ? În niciun caz de la comunitatea românească care, din păcate, consideră Strategia este conservatoare. Nici de la specialiștii noștri. Și ei au o mentalitate conservatoare: **"este prezentă uneori și în discursul profesioniștilor, care idealizează familia tradițională, pe care o consideră drept o formă perfectă de organizare."** Și atunci ? Strategia afirmă răspicat: "familia în societatea actuală are nevoie din ce în ce mai mult de **un sprijin extern**". Nu e clar în ce constă acest sprijin extern și de unde vine acesta.

Și apare o nouă întrebare: cine va aduce această competență externă ? Nu comunitatea se schimbă pe ea însăși, dacă consideră că este nevoie, nici specialiștii existenți, ci un ONG, purtător al acestui nou mod de gândire. Acesta va forma în spiritul noii viziuni pe viitorii educatori parentali, pe toții părinții și pe toții copiii, deci prin toți aceștia pe toți românii.

Schimbările social-culturale au loc continuu. Procesul de schimbare este unul extrem de complex, la care participă întreaga comunitate, o mulțime de actori sociali, specialiști și, în ultimă instanță, sistemul politic, prin legile adoptate de parlament.

Specialiștii contribuie cu propriile resurse, dar, conform eticii lor, evită să creeze o confuzie între cunoaștere și opțiunile politice și culturale care cad în responsabilitatea exclusivă a comunității. Și specialiștii au de regulă opinii diferite în problemele cruciale ale vieții societății. **Nu există niciun grup de "specialiști" căruia i se acordă dreptul de a decide asupra sensului schimbărilor social-culturale.**

Strategia promovează **o privatizare a procesului de schimbare socială**. Strategia, odată adoptată, se acordă **tacit** o poziție cheie în procesul de schimbare socială a României unei organizații ne-guvernamentale purtătoare a unei viziuni noi, "corecte", dar externe.

Ce dezvoltare socială propune *Strategia* ? Se pornește de la o estimare parțial **adevărată**, dar parțial și **falsă**: sistemul actual nu are o funcție de "educare a părinților". Tradițional toate sistemele sociale, inclusiv în comunism, au avut și această funcție: **școala** a avut dintotdeauna o responsabilitate de a sprijini familiile în soluționarea problemelor copiilor, de educație parentală deci; **corpul medical** a lucrat tradițional cu părinții; **asistenții sociali**, de la înființarea/ reînființarea lor, au avut prioritar responsabilitatea de a lucra cu părinții și de a-i ajuta să rezolve problemele copiilor, inclusiv de a dezvolta capacitatea educațională a familiei.

Problema este că aceste sisteme sociale **existente** au dificultăți în îndeplinirea funcțiilor lor. De ce ? În primul rând **subfinanțarea** gravă, lipsa personalului. Se adaugă și confuziile introduse de **continuele reforme**. Un exemplu: sistemul public de asistență socială, care are funcția de a rezolva împreună cu părinții, școala și sistemul medical, problemele copiilor, inclusiv de a crește competența părinților, este extrem de sub dezvoltat. Motivarea acestei subdezvoltări este lipsa resurselor financiare.

Strategia, pornind de la evidența amplitudinii problemelor actuale, propune **o soluție slabă, dar foarte costisitoare**: crearea unei noi profesii/ ocupații cu funcția de a educa pe părinți. Nu este clar ce vor face noii angajați diferit de asistenți sociali/ profesori/ medici. Soluția care pare a fi propusă este organizarea de cursuri, de 10 ore, pentru părinți. Nu e rău. Dar problema părinților nu este atât **lipsa de cunoștințe**, ci **deficitul de capacitate și de resurse** de a rezolva problemele complexe ale copiilor. **Lipsa cunoștințelor**, deși importantă, nu este variabila strategică critică a soluționării problemelor. Problema actuală nu este lipsa acestei profesii, ci subdezvoltarea profesiilor existente, în primul rând a asistenței sociale. Crearea unui sistem de educatori parentali va avea desigur un impact pozitiv. Dar ea și va agrava deficitul de resurse financiare ale sistemului existent: resoarbe slab eficiente puținele resurse existente.

Opțiunea strategică corectă este ca în primul rând fortificarea funcțiilor de educare parentală a sistemelor existente.

În fine, o ultimă întrebare. Nu se precizează în niciun fel cine este autorul acestei Strategii: cine își asumă responsabilitatea și pe ce competență se bazează ea. Doar vorbe generale. Se sugerează că este vorba de o organizație neguvernamentală sau ...

Ministerul educației, lansând public discutarea acestei *Strategii*, implicit o consideră suficient de întemeiată și o susține ?

Dar **Ministerul muncii...** care a fost și este **și al familiei**, nu are nici el un punct de vedere ?

Este clar, un caz important care merită discuții publice.

Prof. dr. Cătălin Zamfir, directorul Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română